

ZAPISNIK

sa 32. sjednice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, održane 22. oktobra 2018. godine

Sjednica Odbora je počela u 14 sati.

Odborom je, na sjednici, predsjedavao poslanik Suad Numanović, predsjednik Odbora.

Sjednici Odbora su prisustvovali poslanici, članovi/ce Odbora: Halil Duković, Maja Bakrač, Nedžad Drešević, Boris Mugoša i Draginja Vuksanović-Stanković.

Sjednici je, u skladu sa članom 73 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovao Kemal Purišić, ministar rada i socijalnog staranja.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovala sljedeća lica: predsjednik Saveza sindikata Crne Gore Duško Zarubica, član Izvršnog odbora Unije slobodnih sindikata Crne Gore Aleksa Marojević, predsjednica Unije poslodavaca Crne Gore Svetlana Vuksanović, direktor Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Dušan Perović, državna sekretarka Ministarstva finansija Nina Vujošević, generalni direktor Direktorata za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu Ministarstva rada i socijalnog staranja Jovo Pajović, doc. dr Vesna Simović-Zvicer sa Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore i izvršni direktor Saveza udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ Milisav Korać.

Sjednici Odbora je, u skladu sa članom 55 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovao poslanik Nikola Divanović.

Za sjednicu je predložen i jednoglasno usvojen sljedeći

DNEVNI RED:

- 1. KONSULTATIVNO SASLUŠANJE MINISTRA RADA I SOCIJALNOG STARANJA KEMALA PURIŠIĆA, POVODOM NACRTA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU.**

PRVA TAČKA

Konsultativno saslušanje ministra rada i socijalnog staranja Kemala Purišića, povodom Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Predsjednik Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Suad Numanović, podsjetio je prisutne, da su povod za održavanje predmetnog konsultativnog saslušanja najavljene izmjene i dopune Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju koje su, u formi nacrta, duže vrijeme bile na javnoj raspravi, koja je trajala od 23. jula 2018. godine do 18. septembra 2018. godine i koje su pobudile interesovanje cjelokupne javnosti i poslanika. Zbog značaja ovog sistemskog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji ide u pravcu pravednosti i održivosti penzijskog sistema i nastavka sistemskih reformi iz oblasti socijalne, odnosno penzione reforme, Odbor je jednoglasno odlučio da održi konsultativno saslušanje ministra rada i socijalnog staranja Kemala Purišića.

Predsjednik Odbora je ocijenio da bi ovaj zakon o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju trebalo da utiče na sprječavanje ranog napuštanja tržišta rada i ranijeg penzionisanja.

Predsjednik Odbora izdvojio je iz Nacrta zakona sljedeće bitne odredbe: postepeno ukidanje posebnih uslova penzionisanja; predlog da se za lica koja, po važećem zakonu, pravo na penziju ostvaruju sa 40 godina staža osiguranja, kumulativno propiše i starosna granica od 65 godina, u prelaznom periodu od 2019. do 2023. godine; predlog da se promijeni način usklađivanja penzija i vrijednosti penzije za jedan lični bod i pravo na porodičnu penziju koje se ostvaruje nakon navršenih 19 godina za člana porodice koji studira, ali najkasnije do navršenih 25 godina života.

Predsjednik Odbora je u ime Odbora i u svoje lično ime, čestitao predlagaču Nacrta zakona i socijalnim partnerima, koji su od samog početka kroz radnu grupu participirali i radili na izradi Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju i održali kontinuitet socijalnog dijaloga, koji je nastavljen i poslije javne rasprave. Predsjednik Numanović je u svom daljem izlaganju naglasio da Odbor i kroz konsultativno saslušanje daje doprinos i podršku socijalnom dijalogu, jer jedino na taj način možemo doći do najboljih mogućih rješenja za ovaj, ali i za ostale zakone koji će se primjenjivati i od kojih će imati benefite oni na koje se odnosi.

Ministar rada i socijalnog staranja Kemal Purišić, u svojoj diskusiji na sjednici je istakao da je Vlada u sklopu ukupnih reformi u cilju pristupanja Evropskoj uniji predvidjela da u ovoj godini izmijeni i dopuni Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju iz razloga, kako je naveo,

da se: postigne veća adekvatnost penzija, postigne veća održivost penzijsko-invalidskog osiguranja; postigne veća pravednost penzijskog sistema i spriječi rano napuštanje tržišta rada.

On je dalje u svom izlaganju iznio načine kako da se postigne zacrtani cilj i naveo da treba promijeniti način usklađivanja penzija i na taj način obezbijediti veću adekvatnost penzija kao takvih, zbog čega je i dogovoreno u radnoj grupi da se pređe na novu, takozvanu rotirajuću formulu, umjesto dosadašnjeg načina valorizacije i indeksacije penzija, što će na srednji rok i duže obezbijediti značajna povećanja aktuelnim i budućim penzionerima. Pravednost sistema obezbijediće se novom mjerom, a to je da se kumulativno starosna penzija ostvaruje sa 40 godina staža osiguranja i 61 godinom života. Podizanje starosne granice zaustavlja se za muškarce na 66 godina, a za žene na 64 godine, dok će se u narednih šest godina za po dva mjeseca podizati starosna granica za prijevremenu penziju u koju bi se išlo sa 63 godine života i 15 godina staža.

Na kraju je istakao da će se socijalni dijalog nastaviti kako bi se oko dvadesetak normi u tekstu zakona usaglasilo. Sa novim tekstom upoznaćemo resorna ministarstva, Sekretarijat za zakonodavstvo i briselsku administraciju, kazao je ministar.

U toku sjednice **ministar Purišić** je dao odgovore na pojedina pitanja postavljena od strane učesnika sjednice i dao niz pojašnjenja.

Nakon izlaganja ministra Purišića, **poslanica Draginja Vuksanović-Stanković** je predložila da bi bilo svrsishodnije da predstavnicima sindikata, ministarstva i nevladinog sektora poslanici postave pitanja, kako bi, kroz ta pitanja i njihove odgovore, došli do onoga što interesuje prisutne i građane i da bi tako dobili na vremenu, koje bi bilo kvalitetnije.

Predsjednik Odbora je rekao da je, s obzirom na to da su prisutni predstavnici socijalnih partnera, neophodno ih je čuti, a nakon toga i pitanja i razmišljanja članova/ca Odbora. Zatim je dao riječ predsjedniku Saveza Sindikata Crne Gore Dušku Zarubici.

Predsjednik Saveza Sindikata Crne Gore Duško Zarubica, kazao je da je najbitnije što je sačuvan socijalni dijalog i upoznao prisutne da su najveći organi dvije sindikalne centrale uslovno prihvatile kompromis o četiri zahtjeva i najavio nastavak socijalnog dijaloga o ostalim zahtjevima. On je kazao da Sindikat održivost Fonda PIO vidi kroz povećanje prihodne strane i istakao da, iako se predmetni zakon od 2003. godine u cilju reforme mijenjao preko sedamnaest puta, da se po prvi put u izmjene i dopune Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ugrađuju i predlozi socijalnih partnera, u ovom slučaju sindikata. Zarubica je istakao da je postizanjem kompromisa, poslata jasna poruka našoj, evropskoj i svjetskoj javnosti i dodao da je svako rješenje do kojeg se dođe kroz socijalni dijalog najbolje rješenje za sve socijalne partnere i za društvo u cjelini.

Član Izvršnog odbora Unije slobodnih sindikata Crne Gore Aleksa Marojević, kazao je da je ovaj Nacrt zakona u Radnoj grupi usvojen bez saglasnosti obije sindikalne centrale i iznio sljedeće: da je za njih diskutabilno što smo već imali reformski zakon 2003. godine koji je imao isto polazište i obrazloženja zbog čega se prave reforme. Takođe, on je zamjerio što mi brže idemo u promjene nego što se to dešava u zemljama Evropske unije, koje tu starosnu granicu planiraju za duži vremenski period, a mi smo dosegli 67 godina 15 godina ranije.

U daljoj diskusiji, on se založio i naveo razloge zašto treba da ostane 40 godina penzijskog staža kao uslov za sticanje prava na penziju. Izrazio je neslaganje sa načinom obračuna osnovice za obračun penzija, sa izbacivanjem penzijskog staža i prelaskom na staž osiguranja, i kazao da je neprihvatljivo da sa 31. decembrom 2020. godine prestane poseban položaj, odnosno uslov sticanja prava na penziju zaposlenima u rudnicima i jednom od roditelja koji imaju dijete sa smetnjama u razvoju. U diskusiji je predložio i da se odsluženje vojnog roka za muškarce i žene tretira kao poseban radni staž za koji se ne uplaćuju doprinosi, a koji će se vrednovati kod utvrđivanja ili kod sticanja prava na penziju ili kod utvrđivanja visine penzije.

Predsjednica Unije poslodavaca Crne Gore Svetlana Vuksanović, dala je podršku nastavku socijalnog dijaloga i ocijenila da način donošenja Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju predstavlja napredak u dijalogu, što je važno za društvo u cjelini.

Direktor Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Dušan Perović, je upoznavajući prisutne sa trenutnim stanjem u Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja, saopštio da se nekoliko godina unazad deficit Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja kretao od 42% GDP-a do 25% GDP-a predhodne godine, što je rezultat efikasnije i veće naplate izvornih prihoda. Pad deficita ohrabruje, ali on i dalje nije dovoljan kako bi se pokrile obaveze Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja. Primjera radi, naveo je Perović, za 2018. godinu trebalo je obezbijediti 164 miliona dodatnih sredstava u Budžetu, a za 2017. godinu 102 miliona eura. On očekuje da će se deficit smanjivati, ali pod pretpostavkom da neće biti onih zakonskih rješenja koja bi prouzrokovala i stvarala veće obaveze i izdatke Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja. U daljoj diskusiji je predložio da se mora voditi računa o održivosti odnosno pravednosti penzijskog sistema.

Osvrnuvši se na na izlaganje člana Izvršnog odbora Unije slobodnih sindikata Crne Gore Marojevića, **ministar Purišić** precizirao je da je kompromis napravljen što je i potvrđeno kroz zaključke sa sjednica upravljačkih organa sindikata i da samo u toj situaciji važe rješenja koja su dogovorena. Ministar je kazao da su socijalni partneri u pripremi sjednice Socijalnog savjeta razgovarali i došli do potrebnog i zdravog kompromisa i da ako važe svi elementi tog kompromisa, imamo i dogovor, a ako ne važe nemamo dogovor, podvukao je ministar Purišić.

Poslanica Draginja Vuksanović-Stanković, uputila je socijalnim partnerima tri pitanja. Prvo pitanje je uputila, kako je saopštila, ministru i, možda, predstavnici Ministarstva finansija: kako će se riješiti problem onih lica koja su sada već bivši radnici, a koji ne mogu da ostvare uslove za penziju jer im nijesu uplaćivani doprinosi iz različitih razloga. Jedan od razloga je, na primjer, to što je preduzeće otišlo pod stečaj, drugi razlozi su što, naprosto, pojedini poslodavci ne plaćaju poreze i doprinose, pa je zanima kako će ta lica steći uslove za odlazak u penziju.

Drugo pitanje postavila je predstavnicima sindikata: da li predstavnici sindikata vide način da država prihoduje dodatna sredstva, prije svega u oblasti nelegalnog zapošljavanja i neplaćanih poreza i doprinosa?

Poslanica Vuksanović-Stanković predsjednicu Unije poslodavaca Crne Gore Svetlanu Vuksanović, pitala je da li je Vlada pozitivno odgovorila da se smanje opterećenja koja se plaćaju na zarade od strane poslodavaca.

Poslanik Boris Mugoša, na samom početku diskusije, ocijenio je da je ovo dobar trenutak za konsultativno saslušanje, jer smo u procesu izrade konačnog Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Zatim je istakao da u ime SD-a, pozdravlja ovako intezivan socijalni dijalog i što se on vodi kako je naglasio i poslije dogovora o važnim segmentima ovog zakona, što daje nadu da će to, u narednom periodu, dovesti do saglasnosti oko dodatnih zahtjeva koji dolaze od socijalnih partnera. U tom cilju tražio je od političara da oslušuju socijalni dijalog i tako pospješuju dijalog, a ne da, iz usko partijskih interesa, uslovljavaju socijalne partnere. Založio se za maksimalno povećanje minimalne penzije na 155 eura, ističući da se sa Ministarstvom finansija socijalni partneri dogovore, što on očekuje. Apelovao je da se više učini u pomoći roditeljima koji izdržavaju djecu sa teškim smetnjama u razvoju. U daljoj diskusiji je naglasio da penzija treba da obezbijedi adekvatne uslove života ljudima u trećem dobu.

Kroz diskusiju postavio je pitanje direktoru Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Peroviću, kakav je odnos između broja zaposlenih koji uplaćuju doprinose i broja penzionera koji primaju penziju.

Založio se da se, u narednom periodu, riješi pitanje isplate primanja preko Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja i nekim drugim korisnicima, a ne samo penzionerima. Očekuje da će se donijeti novi Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Na kraju je dao apsolutnu podršku nastavku dijaloga socijalnih partnera i da će se na taj način doći do najkvalitetnijih rješenja kako bi penzioneri imali dostojan život.

Poslanica Maja Bakrač, na početku diskusije, pozdravila je postizanje dogovora između Ministarstva i socijalnih partnera. Pitala je šta se dešava sa onim licima koji ostvare jedan od uslova za penziju. Smatra da ne smiju biti sve profesije tretirane na isti način, jer postoje manje teška i ona veoma teška zanimanja.

Poslanik Nikola Divanović, kroz diskusiju, postavio je pitanje ministru Purišiću, osvrnuvši se na član 19 Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kojim se predlaže da roditelj djeteta sa teškim smetnjama u razvoju, odnosno staratelj koji ima starateljstvo nad takvim djetetom, pravo na penziju sa navršenih 20 godina staža, koje ostvaruje po važećem zakonu, može ostvariti do 31. decembra 2018. godine. S tim u vezi, interesovalo ga je šta nakon toga.

Generalni direktor Direktorata za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu Ministarstva rada i socijalnog staranja Jovo Pajović, u svojoj diskusiji, je iznio sve spektre za ostvarivanje prava kako na starosnu penziju tako i na prijevremenu starosnu penziju. Takođe je iznio osnovni princip kod ovog zakona da svi pravo na penziju ostvaruju pod istim uslovima i da svi treba da idu u penziju sa istom starosnom granicom. U daljoj diskusiji je naveo da je u Nacrtu zakona predloženo da dvije kategorije koje su na osnovu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ostvarivale po posebnim uslovima pravo na penziju, a to su roditelji djece sa teškim smetnjama u razvoju i zaposleni u rudnicima koji rade na beneficiranim radnim mjestima, kao i treća kategorija, profesionalna vojna lica, koja ta prava ostvaruju na osnovu Zakona o vojsci, za njih predložen prelazni period da ti uslovi važe još dvije godine, a od 01. januara 2021. godine svi bi išli pod istim uslovima u starosnu penziju. On je kazao da su rizici penzijskog i invalidskog osiguranja: starost, invalidnost, smrt i tjelesno oštećenje i samo po osnovu tih rizika ostvaruju se prava u penzijsko invalidskom osiguranju.

Poslanik Halil Duković je, na početku diskusije, pozdravio socijalni dijalog bez kojeg, kako je naveo, nema ni socijalne sigurnosti ni socijalnog mira. Istakao je da je u interesu svih da se obezbijedi održivost Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja. Interesovalo ga je zašto je predloženo da se pravo na penziju ostvaruje kumulativno. On se saglasio sa stavom poslanice Bakrač, da se sve profesije ne mogu svrstavati pod istim mjerama. Naglasio je da je država puno pomogla porodicama u kojima žive lica sa invaliditetom. Pitao je, koliko bi Fond penzijskog i invalidskog osiguranja uštedio ukoliko bi se ukinula odredba iz važećeg zakona, da roditelj, odnosno staratelj djeteta sa teškim smetnjama u razvoju, može sa 20 godina radnog staža da ide u penziju.

Svi poslanici su dobili odgovore na postavljena pitanja.

Doc. dr Vesna Simović-Zvicer, u svojoj diskusiji, istakla je da miješamo uslove za ostvarivanje prava na penziju sa nekim rješenjima koja imamo u Zakonu o radu. Objasnila je da se u penziju ne mora ići do 67 godine života, kada po sili zakona prestaje radni odnos, a do 67 godine, ko želi, može da ostvari svoje pravo na starosnu penziju. Smatra da nije pravedno da se uz 40 godina staža osiguranja uvede obavezni broj godina starosti.

Apelovala je na poslanike da ne kvare tekst koji se usvoji kroz socijalni dijalog.

Smatra da je pogrešno tretirano pitanje roditelja koji imaju djecu sa smetnjama u razvoju i da ovom pitanju nije mjesto u Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju i da to pitanje ne treba rješavati kroz pomenuti zakon, već neki drugi, navodeći koja prava Zakon o radu i Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti pružaju roditeljima koji imaju djecu sa smetnjama u razvoju.

Istakla je da vjeruje u socijalni dijalog i ponovo apelovala na poslanike da ne kvare ono što dogovore socijalni partneri.

Izvršni direktor Saveza udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ Milisav Korać, zahvalio se svima koji su iskazali spremnost za izmjene i dopune Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji se odnosi na roditelje djece koji imaju djecu sa teškim smetnjama u razvoju. Naglasio je i iznio podatke koliko je takvih slučajeva u državi, konstatujući da je to mali broj, da ta sredstva nijesu velika i da taj iznos ne može ugroziti funkcionisanje Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja.

Državna sekretarka u Ministarstvu finansija Nina Vujošević, naglasila je da su 2016. godine povećane minimalne penzije i da, bez obzira što je u toku proces fiskalne konsolidacije u Crnoj Gori, koji je usmjeren na obezbjeđenje održivog ekonomskog rasta, uspjeli smo da očuvamo proces usklađivanja penzija i da iz Budžeta izdvajamo oko 7 miliona za rast penzija, odnosno za usklađivanje penzija.

Ministarstvo finansija sagledava uticaj svih predloga u sklopu izmjena i dopuna Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju i drugih zakona koji utiču na Budžet, kako bismo napravili konačne kalkulacije koje utiču na srednjoročni fiskalni okvir. Na kraju diskusije, Vujošević je kazala da je aktivnost Ministarstva usmjerena u pravcu smanjenja deficita i povećanja prihoda i napomenula da onda kada se svi aspekti sagledaju vidjeće se kakav će biti ishod.

Ministar Purišić, osvrnuvši se na izlaganje gospodina Koraća, kazao je da broj korisnika penzija shodno članu 197 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, odnosno roditelja djece sa posebnim potrebama, ni finansijski, a ni ukupnim brojem korisnika, ne može ozbiljno da ugrozi penzioni sistem, ali je riječ o principu. Ministar je ocijenio da je logičnije da se taj institut premjesti u Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti ili u Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom i dodao da, imajući u vidu prelazni period od dvije

godine, najracionalnije rješenje će se dogovoriti kroz socijalni dijalog i u kontaktu sa Skupštinom. Ministar je rekao da određene profesije traže da im se kreiraju posebni uslovi penzionisanja, po neodgovarajućim kriterijumima koji potpuno devalviraju koncept ovog zakona i vrše pritisak. Naglasio je penzioni sistem mora da se brani i da ono što nijesu rizici penzijskog i invalidskog osiguranja ne treba da budu u ovom propisu.

Zaključujući sjednicu, **Predsjednik Odbora Suad Numanović** je rekao da je bilo neophodno da se održi sjednica sa predmetnom tačkom dnevnog reda i da je današnja sjednica opravdala našu želju da čujemo predstavnike socijalnih partnera, predlagača, Uniju poslodavaca, Uniju sindikata, jednog i drugog sindikata, Univerzitet, nevladinog sektora i da smo dobili jednu sliku Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju u ovom vremenskom okviru.

Predsjednik Odbora je naglasio da Odbor podržava nastavak socijalnog dijaloga koji je najavljen od sva tri socijalna partnera i daje podršku sistemskom pristupu rješenja koja treba sagledati u kontekstu cjelokupne reforme koja postoji i konsolidacije budžeta. Ocijenio je da postoji potreba za otvaranjem novih radnih mjesta koja će dati veliku mogućnost rješavanju pitanja otvorenih na sjednici. Predsjednik Odbora je istakao značaj održivosti i pravednosti ovoga zakona, a kao jedan segment pravednosti izdvojio je humanost i izrazio uvjerenje da će se i pitanje djece sa smetnjama u razvoju u prelaznom periodu od dvije godine, kroz socijalni dijalog, a uz razumijevanje i jedne i druge strane, riješiti na kvalitetan način.

Na kraju izlaganja, predsjednik Odbora Suad Numanović je konstatovao da će predlozi zaključaka, sa ove sjednice Odbora, biti naknadno formulisani i usvojeni na njegovoj prvoj narednoj sjednici.

Sjednica je završena u 16 sati.

SEKRETARKA ODBORA

Snežana Kaluđerović

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Suad Numanović